

Fiffel i kolarskogen av Anders Norfelt

För några år den fick jag åter igen en påminnelse om farfar Anders Perssons kolarvurm. Som vanligt stannade jag till i Bollnäs för lite inköp på väg till min födelsebygd. Här träffade jag av en händelse en man från Iste, åtta år äldre men vi hade jobbat på samma skogsavverkningar både på hemmaskogen och i Dalarna. Han ville ovillkorligen att vi skulle sätta os och prata över en kopp kaffe. Egentligen ville jag vidare för att komma till stugan för att få varmt till natten, men vi slog oss ner. Jag trodde först att han ville prata om gamla minnen som tex. när vi var ovanför Emådalen en vinter. En söndag fick vi för oss att ta skidorna på en tur till Myggsjö. Han hade ett par år tidigare blivit bekant med tre vackra flickor därifrån. De tre skönheterna missade vi för de hade redan flyttat, men ett äldre par bjöd oss på kaffe.

Nej det var inte något sådant som min gamle huggarhompis grunnade på. Han hade på äldre dar fått samvetsqual för att han i sin gröna ungdom lurat min farfar på luftkolvedres. Förklaring kommer.

Farfar Anders Persson överlät sitt hemman åt sin yngste son "Petters" Jonas Andersson redan vid 56 års ålder mot ett bra förmånskontrakt som brukligt var på den tiden. Han hade förstås krafter kvar vid den ringa ålder och han kom att ägna sig åt kolning som var ett stort intresse för honom. Han köpte in gallringar och rester efter skogsbolagens avverkningar. Han hade både huggare och dagsverkare som hjälpte sig på 20-talet och i början på 30-talet. Nedkolningen skötte han själv.

Kolvedshuggningen delades upp i rutor som sedan lottades ut bland huggarna. Det var svårt med arbete vid den tiden så det var ett bra tillskott av arbete för byborna. Även de yngre som kunde hantera en yxa kunde vara med. Det gick bra ända tills de där luftresen kom in i bilden. Nu får jag förklarat för mig hur bedrägeriet gick till.

När rutan var färdighuggen skulle resen räknas och betalas. Ett res var en trave slånor som låg luftigt staplade för att torka. När ett var räknat markerade man det ta den översta slanan och ställa den rakt upp lutad mot traven. Farfar började bli gammal och hade ont i ett knä och hade därför svårt att hänga med i svängarna och fick lita på på jobbarna när de ropade res. Då satte han dit en markering i sitt protokoll

Kolvedres

Det var nu huggaren hade möjligheten att utom synhåll för Farfar ropa ett "res" . För att själv hålla reda på hur många luftres de ropade hade de tex. 25 tändstickor i fickan. För varje luftres de lyckades ropa kastade de bort en sticka. Om det var tio stickor kvar i fickan efter räkningen hede de lurat farfar på 15 res och de fick betalt för de riktiga resen och dessutom för de 15 luftresen, eftersom deras uppgifter stämde med farfars anteckningar.

Nu på äldre dar har den här mannen ångrat att han hade varit med i det huggargäng som satt detta i system. Han menade nu att det var tack vare Farfar de kunde klara sitt uppehälle under början av 30-talet. Han ångrade sig att han medverkat till att Farfar, som vi sa däruppe "arbetat åt fan å hålla sig med maten själv", ett uttryck för att man jobbat med något som gett dålig avkastning.